

Nader ecologisch onderzoek

Prins Bernhardstraat 63/63a en Berkenlaan 128

Silvolde

Groenvast Arnhem B.V.

Nader ecologisch onderzoek

Prins Bernhardstraat 63/63a en Berkenlaan 128

Silvolde

Opdrachtgever: Groenvast Arnhem B.V.

Projectnummer: 3224.01

Datum: 18-09-2020

Projectleider en rapporteur: Jur Metselaar

Autorisatie: Laura Tilleman

Opdrachtnemer: Buro Ontwerp & Omgeving
Velperweg 157
6824 MB Arnhem
Postbus 2033
6802 CA Arnhem
info@ontwerpenomgeving.nl
www.ontwerpenomgeving.nl

INHOUD

Pagina

1	INLEIDING.....	3
2	PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN	4
2.1	Beschrijving projectgebied	4
2.2	Geplande werkzaamheden	4
3	RESULTATEN QUICKSCAN	5
3.1	Vleermuizen.....	5
3.2	Steenmarter.....	5
3.3	Huismus	5
4	ONDERZOEKSMETHODE.....	6
4.1	Vleermuizen.....	6
4.2	Steenmarter.....	7
4.3	Huismus	7
5	RESULTATEN	8
5.1	Vleermuizen.....	8
5.2	Steenmarter.....	10
5.3	Huismus	10
5.4	Toetsing Wet natuurbescherming.....	11
6	CONCLUSIE EN ADVIES	12

1 INLEIDING

In opdracht van Groenvast Arnhem B. V. is door Buro Ontwerp & Omgeving een aanvullend ecologisch onderzoek uitgevoerd op de locatie bekend als Prins Bernhardstraat 63/63a en Berkenlaan 128 te Silvolde. De opdrachtgever wil de industriële locatie geschikt maken voor woningbouw. Om de bouw van woningen mogelijk te maken is een bestemmingsplanwijziging nodig. Dit is de aanleiding voor het ecologisch onderzoek op de locatie. Op termijn wordt de bestaande bebouwing grotendeels gesloopt.

Uit een terreininspectie en een door Tauw uitgevoerde quickscan komt naar voren dat de projectlocatie (deels) geschikt is als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen, de steenmarter en de huismus. Er is daarom nader onderzoek gedaan om vast te stellen of er verblijfplaatsen of jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn.

De volgende vragen staan centraal in het onderzoek:

- Zijn gebouwbewonende vleermuizen, de steenmarter en de huismus in het projectgebied aanwezig?
- Wat is de functie van het projectgebied voor gebouwbewonende vleermuizen, de steenmarter en de huismus?
- Moet er een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming worden aangevraagd?
- Moeten er mitigerende en compenserende maatregelen worden genomen?

In het voorliggende rapport worden achtereenvolgens het projectgebied (hoofdstuk 2), de resultaten uit de quickscan (hoofdstuk 3), de onderzoeksmethode (hoofdstuk 4), de resultaten (hoofdstuk 5) en de conclusie (hoofdstuk 6) beschreven.

2 PROJECTGEBIED EN WERKZAAMHEDEN

2.1 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied is gelegen aan de rand van de kern van Silvolde en bestaat uit de percelen aan de Prins Bernhardstraat 63/63a en Berkenlaan 128 (figuur 1). Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 1,73 hectare. Het terrein is grotendeels verhard en bestaat voornamelijk uit bedrijfshallen. Aan de randen van het projectgebied staan her en der houtopstanden. De overige delen zijn bestraat.

Figuur 1. Ligging projectgebied aan de Prins Bernhardstraat en Berkenlaan te Silvolde.

2.2 Geplande werkzaamheden

De voorgenomen ontwikkeling bestaat uit de sloop van de bestaande panden en het aanleggen van een nieuwe woonwijk inclusief enkele groenstructuren.

3 RESULTATEN QUICKSCAN

Op 10 april 2020 is door Buro Ontwerp en Omgeving een terreininspectie uitgevoerd op het projectgebied aan de Prins Bernhardstraat 63 en 63a en Berkenlaan 128. De aanleiding hiervoor is de opdracht van Groenvast Arnhem B.V. om nader onderzoek te verrichten naar gebouwbewonende vleermuizen, de steenmarter en de huismus. Tijdens de terreininspectie zijn de gebouwen op geschiktheid beoordeeld voor de bovenstaande beschermde soorten. Naderhand, op 1 mei 2020, ontving Buro Ontwerp en Omgeving een door Tauw uitgevoerde quickscan van het projectgebied. De observaties van Tauw wijken op enkele punten af van de situatie zoals Buro Ontwerp en Omgeving die heeft gezien. Voor de uitvoering van het nader onderzoek heeft dit geen consequenties gehad.

3.1 Vleermuizen

Tijdens de terreininspectie kwam naar voren dat het projectgebied deels geschikt is voor gebouwbewonende vleermuizen. Zo zijn er drie open stootvoegen en enkele spleten langs het dak van de grote bedrijfshal (Berkenlaan 128), enkele spleten langs het dak van de kleine bedrijfshal (Prins Bernhardstraat 63) en diverse spleten langs het dakbeschoot van het zuidoostelijke gebouw (Prins Bernhardstraat 63a). De sloop van de gebouwen zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze gebouwen als verblijfplaats fungeren voor vleermuizen. Nader onderzoek moet uitwijzen of gebouwbewonende vleermuizen in het projectgebied aanwezig zijn en welke functie het projectgebied heeft.

3.2 Steenmarter

De grote bedrijfshal is als matig geschikt beoordeeld voor de steenmarter. De sloop van het gebouw zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als rust- of verblijfplaats fungeert voor de soort. Nader onderzoek moet uitwijzen of de steenmarter in het projectgebied aanwezig is en welke functie het projectgebied heeft voor de soort.

3.3 Huismus

Het projectgebied is als matig geschikt beoordeeld voor de huismus. In het zuidoostelijke gebouw zijn diverse spleten langs het dakbeschoot aangetroffen die kunnen dienen als broedplaats voor de huismus. De sloop van het gebouw zou kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming als deze als nestplaats fungeert voor de soort. Daarom moet de aanwezigheid van huismussen in het projectgebied nader worden onderzocht.

4 ONDERZOEKSMETHODE

4.1 Vleermuizen

Het nader onderzoek werd uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2017).

Omdat onderzoek werd gedaan naar gebouwbewonende vleermuizen werden de onderzoeksmethoden van de gewone dwergvleermuis aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten aangetoond konden worden. Dit houdt in dat er in de periode 15 mei tot 1 oktober 2020 de volgende onderzoeken werden uitgevoerd (BIJ12, 2017^a):

- Kraamverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen;
- Zomerverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 aug) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij minimaal één onderzoeksrondes moet plaatsvinden in de kraamperiode. Eén onderzoeksrondes kan gecombineerd worden met een onderzoek naar kraamverblijven;
- Paarverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 aug - 30 sep) met een tussenperiode van minimaal tien dagen. In deze periode baltsen de mannetjes van de gewone en ruige dwergvleermuis om vrouwtjes te lokken. Deze activiteit wordt vastgesteld rondom de paarverblijfplaatsen.
- Massawinterverblijven: Twee onderzoeksrondes (1 aug - 10 sep) met een tussenperiode van minimaal tien dagen. Deze onderzoeken kunnen gecombineerd worden met het onderzoek naar paarverblijven.

De veldbezoeken werden uitgevoerd onder omstandigheden die gunstig zijn voor het waarnemen van vleermuizen. De temperatuur was bij alle veldbezoeken tenminste 10°C, de windsnelheid lag onder de 5 Bft. en er viel geen neerslag. De veldbezoeken voor de verschillende verblijfsfuncties werden gecombineerd uitgevoerd indien dit mogelijk was.

Type onderzoek	Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Waarnemers
Zomer	18-05-2020	03:40 – 05:40	10	W2	Bewolking 10% en droog	J. Metselaar L. Tilleman M. Grishchenko
Kraam	08-06-2020	21:57 – 00:27	15	N3	Bewolking 100% en droog	J. Metselaar M. Grishchenko M. Pijpers
Kraam/zomer	03-07-2020	21:55 – 00:00	15 – 12	NW2	Bewolking 0% en droog	J. Metselaar L. Tilleman M. Grishchenko L. de Bruijn
Paar/massa-winter	18-08-2020 – 19-08-2020	23:00 – 02:00	18 – 17	O/ZO2	Bewolking 0 – 100% en droog	J. Metselaar L. Tilleman
Paar/massa-winter	02-09-2020 – 03-09-2020	23:30 – 02:00	13	O/ZO1	Bewolking 0 – 100% en droog	J. Metselaar L. Tilleman

De onderzoeken werden uitgevoerd met behulp van vleermuisdetectors (Batlogger M en Pettersson D200) waarmee ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar werden gemaakt voor het menselijk oor.

4.2 Steenmarter

Het nader onderzoek naar de steenmarter werd uitgevoerd met een cameraval. Deze werd in de periode mei t/m juli gedurende vier weken geplaatst op de locatie waar de trefkans het hoogst is. In dit geval is de cameraval geplaatst in een kruipruimte van de grote bedrijfshal geplaatst. De onderzoeksperiode valt binnen de tijd van het jaar dat steenmarters jongen hebben (Zoogdiervereniging, 2020). Zo kan er worden vastgesteld of het om een voortplantings- of rustplaats gaat.

Datum	Activiteit
07-05-2020	Plaatsen camera
08-06-2020	Controleren camera

4.3 Huismus

Het nader onderzoek naar de huismus werd uitgevoerd door de gebouwen te inventariseren op het aantal nestlocaties. De inventarisaties werden uitgevoerd conform het Kennisdocument van BIJ12 en vonden daarom plaats tussen 1 april en 15 mei (BIJ12, 2017^b). In deze periode werden twee veldbezoeken afgelegd met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen. Tijdens deze veldbezoeken is onderzoek gedaan naar nest-indicatief en territoriaal gedrag van huismussen. Gedurende één uur is gekeken of er zingende mannetjes aanwezig zijn en of gebruik wordt gemaakt van invliegopeningen naar nestlocaties.

Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Waarnemers
10-04-2020	09:00 – 10:30	8	NO3	Bewolking 0% en droog	J. Metselaar L. Tilleman
07-05-2020	09:30 – 10:30	13	N2	Bewolking 0% en droog	J. Metselaar L. Tilleman

5 RESULTATEN

5.1 Vleermuizen

Eerste veldonderzoek (zomerverblijven)

Het eerste veldbezoek werd uitgevoerd in de vroege ochtend van 18 mei 2020. Tijdens het veldbezoek werd er één invliegende laatvlieger vastgesteld. Deze is ingevlogen om 04:03 onder de dakrand van het transformatorhuisje (figuur 2). Hing vervolgens enkele minuten ondersteboven en kroop daarna verder het transformatorhuisje in. Daarnaast waren er minimaal twee foeragerende gewone dwergvleermuizen aanwezig rondom Prins Bernhardstraat 63a en één exemplaar in het noordwesten van het projectgebied. De gewone dwergvleermuis toonde echter geen binding met de onderzochte bebouwing.

Tweede veldonderzoek (kraamverblijven)

Het tweede veldbezoek werd uitgevoerd in de avond van 8 juni 2020. Tijdens dit bezoek werd de laatvlieger van het eerste bezoek opnieuw uitvliegend waargenomen om 22:26. Verder foerageerden er twee gewone dwergvleermuizen en één laatvlieger in de tuin achter Prins Bernhardstraat 63a. Ten zuiden van de grote bedrijfshal werden maximaal vier gewone dwergvleermuizen tegelijk gezien. Daarnaast werden er meerdere passerende gewone dwergvleermuizen en één passerende gewone grootoorvleermuis waargenomen ter hoogte van het transformatorhuisje. Geen van allen toonden binding met het projectgebied.

Derde veldonderzoek (kraam-/zomerverblijven)

Het derde veldbezoek werd uitgevoerd in de avond van 10 juli 2020. Tijdens dit bezoek is de laatvlieger om 22:15 uitgevlogen uit het transformatorhuisje. Verder werden er maximaal vijf foeragerende gewone dwergvleermuizen gezien in de achtertuin van Prins Bernhardstraat 63a (rond 22:43 ook sociale roepen), maximaal twee exemplaren foeragerend ten westen van Prins Bernhardstraat 63a, twee exemplaren foeragerend ten zuiden van de grote bedrijfshal (ook onder de overkapping) en twee exemplaren in het noordwesten van het projectgebied. Er was echter geen sprake van binding met de onderzochte gebouwen. Daarnaast werd eenmaal een overvliegende Rosse vleermuis waargenomen.

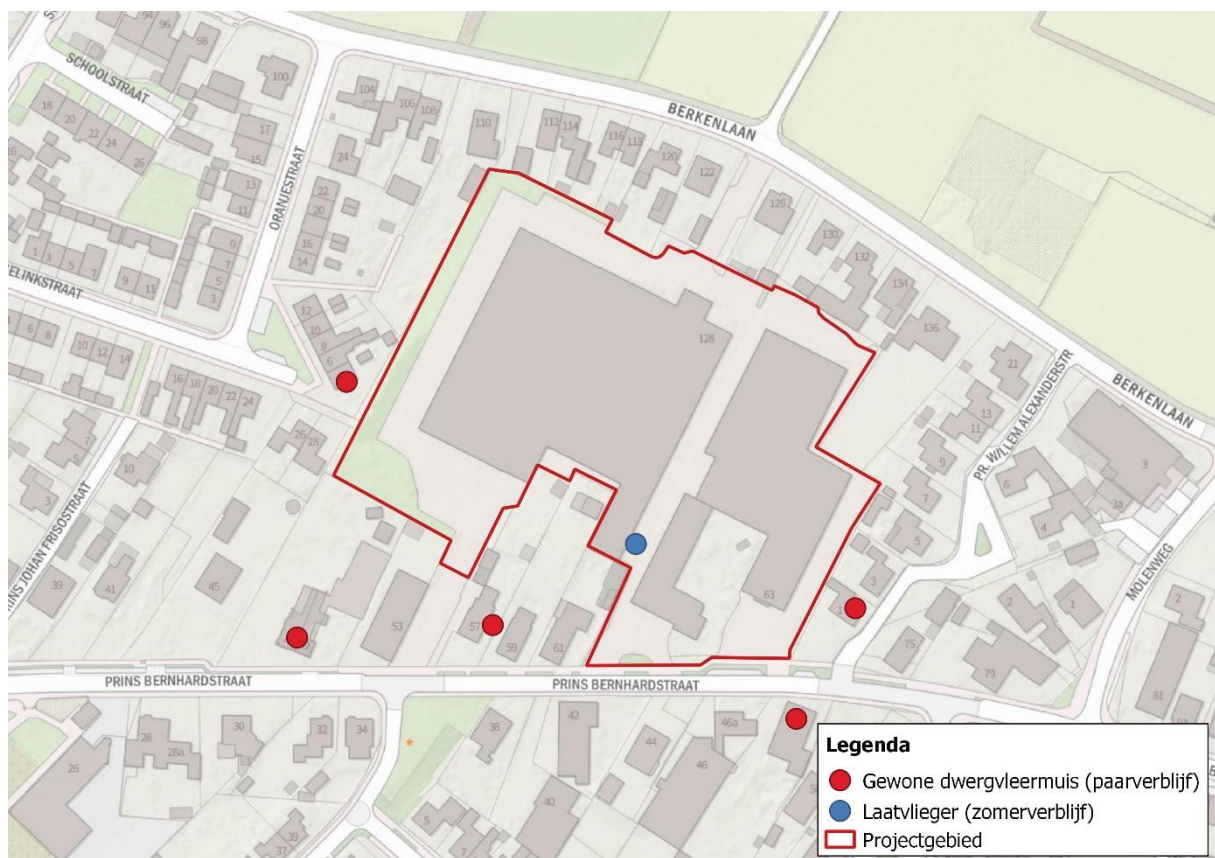
Figuur 2: Links een foto van het transformatorhuisje met de plek waar de laatvlieger in- en uitvloog. Op 19 mei vloog het dier in t.h.v. de gele pijl en uit vanaf dezelfde plek op 8 juni. Op 10 juli uitgevlogen bij de oranje pijl. Rechts een foto van spleet die de laatvlieger toegang geeft tot het transformatorhuisje.

Vierde veldonderzoek (paar-/massawinterverblijven)

Het vierde veldbezoek werd uitgevoerd in de nacht van 18 op 19 augustus 2020. Tijdens het bezoek werden op vier locaties in de omgeving van het projectgebied baltsende gewone dwergvleermuizen waargenomen (figuur 3). Geen van allen toonden binding met de onderzochte bebouwing. De gewone dwergvleermuis was de enige soort die op deze nacht het baltsgeluid liet horen. Daarnaast werden er geen waarnemingen gedaan die duiden op de aanwezigheid van (massa)winterverblijven. Los van de gewone dwergvleermuis werden incidenteel ook andere vleermuissoorten waargenomen. Deze passeerden het projectgebied maar toonden geen binding met de onderzochte bebouwing. Het ging om zeven waarnemingen van een laatvlieger, vier waarnemingen van een rosse vleermuis, drie waarnemingen van een gewone grootoorvleermuis en twee waarnemingen van een soort uit het geslacht *Myotis* (mogelijk watervleermuis).

Vijfde veldonderzoek (paar-/massawinterverblijven)

Het laatste veldbezoek werd uitgevoerd in de nacht van 2 op 3 september 2020. Tijdens het veldbezoek werden vier baltsende gewone dwergvleermuizen in de omgeving van het projectgebied vastgesteld. Drie exemplaren werden bij het voorgaande bezoek ook gehoord, er was één nieuw exemplaar ten zuidoosten van het projectgebied (figuur 3). Deze exemplaren behoren echter niet tot de onderzochte gebouwen. Incidenteel passeerden ook andere soorten het projectgebied, maar geen van allen liet een baltsroep horen, noch was er sprake van binding met de onderzochte gebouwen. Het ging om twee waarnemingen van een ruige dwergvleermuis, twee waarnemingen van een gewone grootoorvleermuis en twee waarnemingen van een rosse vleermuis.

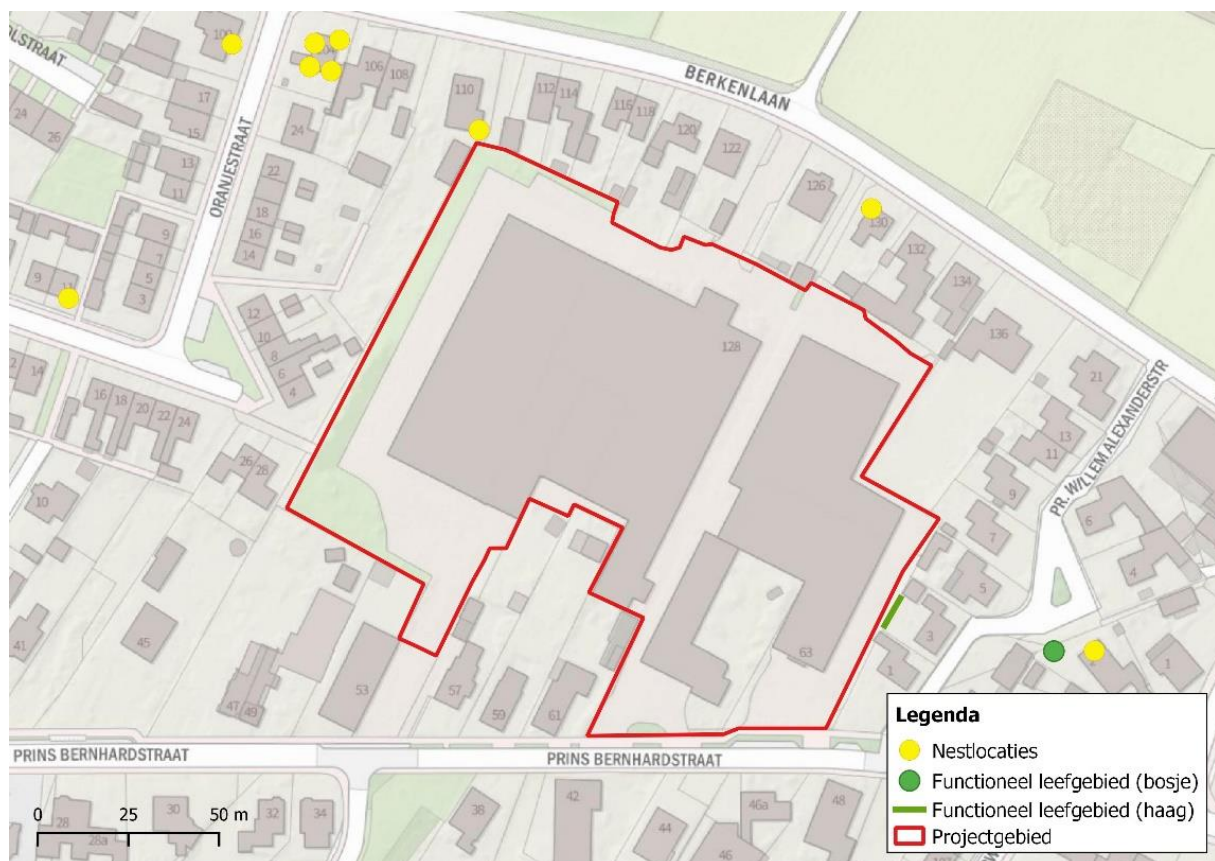
Figuur 3: Ligging van het transformatorhuisje met de zomerverblijfplaats van een laatvlieger (blauwe stip) en de locaties waarop paarverblijven van gewone dwergvleermuizen worden verwacht (rode stip).

5.2 Steenmarter

Voor het onderzoek naar de steenmarter is een cameraval geplaatst in een kruipruimte van de grote bedrijfshal. De camera werd geplaatst op 7 mei 2020 voor de duur van 32 dagen. Uit de analyse van de cameravalgegevens is gebleken dat de steenmarter niet aanwezig is in de onderzochte bebouwing. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan worden uitgesloten dat de te slopen bebouwing een vaste rust- en verblijfplaats vormt voor de steenmarter.

5.3 Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus werden twee veldbezoeken afgelegd. Deze vonden plaats op 10 april en 7 mei 2020. Tijdens de veldbezoeken werden geen waarnemingen gedaan van bezette nesten, territoriaal gedrag, paartjes of roepende jongen binnen het projectgebied. Ook maken de aanwezige bosschages geen deel uit van de functionele leefomgeving. Nest indicerende waarnemingen van huismussen werden wel gedaan buiten het projectgebied, namelijk op woonhuizen langs de Berkenlaan en de Prins Willem-Alexanderstraat (figuur 4). Op basis van het nader onderzoek kan worden uitgesloten dat er nestplaatsen van huismussen in het projectgebied zijn.

Figuur 4. Nestplekken en functioneel leefgebied van huismussen rondom de projectlocatie.

5.4 Toetsing Wet natuurbescherming

In totaal is er één zomerverblijf van een laatvlieger aangetroffen in het transformatorhuisje. Deze bevindt zich tussen de twee bedrijfshallen van het projectgebied. Omdat de initiatiefnemer heeft aangegeven dat dit transformatorhuisje en het direct naastgelegen pand blijven staan wordt alleen artikel 3.5 lid 2 (opzettelijk storen) van de Wet natuurbescherming mogelijk overtreden.

6 CONCLUSIE EN ADVIES

Buro Ontwerp & Omgeving heeft in opdracht van Groenvast Arnhem B.V. een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd op de Prins Bernhardstraat 63/63a en Berkenlaan 128 te Silvolde. Het onderzoek vond plaats naar aanleiding van de voorgenomen sloop van de bestaande panden en de ontwikkeling van een nieuw woonmilieu.

In onderstaande tabel staat een samenvatting van de resultaten. Bij aanwezigheid van de soort is aangegeven waar deze soort is aangetroffen, welke artikelen van de Wet natuurbescherming kunnen worden overtreden en welke vervolgstappen ondernomen moeten worden.

Soort	Aanwezigheid	Locatie	Wnb artikel	Vervolgstep
Gebouwbewonende vleermuizen	1 zomerverblijf laatvlieger	Transformatorhuisje	3.5 lid 2	• Ecologisch werkprotocol
Huismus	-	-	-	-
Steenmarter	-	-	-	-

In totaal is er één zomerverblijf van een laatvlieger aangetroffen in het transformatorhuisje. Deze bevindt zich tussen de twee bedrijfshallen van het projectgebied. Omdat de initiatiefnemer heeft aangegeven dat dit transformatorhuisje en het direct naastgelegen pand blijven staan wordt alleen artikel 3.5 lid 2 (opzettelijk storen) van de Wet natuurbescherming mogelijk overtreden. Om overtreding van de verbodsbepaling te voorkomen moet zorgvuldig worden gehandeld door middel van een door een ecooloog opgesteld ecologisch werkprotocol. Dit werkprotocol moet beschikbaar zijn voor iedereen die betrokken is bij de bouw- en sloopwerkzaamheden. Hierin wordt vastgelegd dat het transformatorhuisje niet wordt verplaatst en het beschrijft hoe te handelen op een manier dat er geen externe negatieve effecten (verstoring) zullen optreden tijdens de bouw- en sloopwerkzaamheden.

LITERATUURLIJST

BIJ12 (2017^a). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, Pipistrellus pipistrellus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

BIJ12 (2017^b). *Kennisdocument Huismus, Passer domesticus, versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging (2017). *Vleermuisprotocol 2017, maart 2017*. Geraadpleegd op 24 april 2020 via <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>

Zoogdiervereniging (2020). *Steenmarter*. Geraadpleegd op 24 april 2020 via <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/steenmarter>